

Waarom ontfermen die mode-ontwerpers zich niet over de prostituees? Daar zit meer leven in dan in de paspoppen waar ze nu hun creaties op showen. Dan neem ik de inrichting van de peeskamertjes voor mijn rekening. Reken maar dat het dan een designersbuurt wordt die de wereld niet wil missen!

'Homo sapiens non urinat inventum'

Architect Kees Spanjers (54) werkt al dertig jaar in de buurt, waar hij een bureau heeft op de Oudezijds. In plaats van paspoppen zouden de modeontwerpers beter de hoeren kunnen aankleden, vindt hij. Zijn levensmotto heeft hij in beton laten gieten. Boven de toegangspoort naar het Max Euweplein, dat hij heeft ontworpen, staat in gouden letters in het Latijn: 'Homo sapiens non urinat inventum'

Kees Spanjers...

Het gemeentebestuur in het stadhuis – dat toen nog tegenover zijn bureau was, protesten en acties op de stoep ervoor, krakersrellen en komende en gaande junks en dealers, Spanjers heeft het allemaal zien passeren: 'Het is een geweldige buurt met een enorme dynamiek. Ik zit aan de nette kant van de Oudezijds, dus een beetje in de luwte. Maar de veranderingen van de afgelopen decennia zijn bepaald niet ongemerkt aan mij voorbij gegaan. Ik begrijp dat de opschoning van de Wallen onvermijdelijk is. Het gaat er tenslotte om wie de baas is in de stad. Ik hoop wel dat de gemeente het niet gaat vertrutten. Waar creatief wordt geleefd en gewerkt, worden grenzen opgezocht en overschreden. Als je dat teveel gaat indammen en reguleren verdwijnt de dynamiek.'

Frascati

Eind jaren '70 deed hij er drie jaar over om van tabaksveiling *Frascati* een theater te maken. Dat had natuurlijk sneller gekund, maar overleg en besluitvorming nemen veel tijd in Amsterdam. Tegen de tijd dat het complex werd opgeleverd was er geen geld meer om de foyer in te richten. Spanjers: 'Mijn toenmalige baas en collega Pieter Zaanen, die inmiddels is overleden, had een naam in het ontwerpen van bruine café's. Op die formule was hij totaal uitgekeken. We wilden iets anders. Er zat prachtig helder licht in de ruimte door het glazen zaagtanddak. Dat werd het uitgangspunt. We hebben een gratis ontwerp gemaakt en aan de onderaannemers van het project gevraagd of ze ook voor niks wilde meewerken. Ten slotte had iedereen aardig verdiend aan het project. De tegelzetter had nog een voorraadje tegeltjes in de kleuren wit, grijs en blauw. De stukadoor maakte afgietsels van toneelmaskers voor op de muren. De man die de vloeren had gelegd stortte het graniet met een mooi mozaïek er in. Met z'n allen hebben we in een paar weken tijd café *De Blinker* uit de grond gestampt. Ook in de naamgeving het tegenovergestelde van een bruin café.'

Een Brabander is hij van oorsprong, Spanjers, opgegroeid in Oss. Hij bezocht de kunstaca-

demies in Den Bosch en Utrecht en studeerde als binnenhuisarchitect af op de Rietveld Academie. Met een medestudent begon hij een eigen bureautje, maar in de opstartfase kwamen ze niet verder dan het realiseren van dakkapellen en badkamers. Toen hij er door een personeelsadvertentie achter kwam dat zijn voormalig docent Pieter Zaanen een medewerker zocht, hoefde hij niet lang na te denken. Hij heeft er nooit een dag spijt van gehad. De verbouwing van *Frascati* werd zijn eerste project en er zouden er nog vele volgen, buiten en binnen Amsterdam. De restauratie en verbouwing van de Beurs van Berlage hoort daarbij, waarbij hij de 'glazen zaal' voor zijn rekening nam. Zijn aandeel in de parkeer garages onder Museumplein, het ontwerp van de kiosken, de museumwinkel en het Cobracafé, was aanzienlijk groter. Voor het laatste gebouw ontwierp hij ook het interieur. 'Ook over het Museumplein is veel discussie geweest,' aldus Spanjers, 'met name over dat merkwaardige 'ezelsoor' achter het Stedelijk. Met dat grasveld erop vindt ik het wel weer een leuk ding. In ieder geval wordt er intensief gebruik van gemaakt. Van het hele plein trouwens. Er is veel kritiek op de inrichting, maar als gebruikersruimte in de stad werkt het prima.'

Wijs man

Ontwerp en uitvoering van het Max Euweplein en het integreren van het gebouw van het voormalige huis van bewaring en de cipiërwoningen aan het Kleine Gartmanplantsoen, heeft hem meer dan tien jaar van z'n leven gekost: 'De gemeente had een prijsvraag uitgeschreven voor de bestemming van het gevangenisgebouw. Maar met de uitkomst

was niet iedereen gelukkig. Wij vonden ook dat het beter kon en zijn gaan tekenen. De plannen om er een hotel te bouwen hebben we veranderd in een project met winkels, woningen en horeca. Onze sterkste troef was het zoeken en vinden van een projectontwikkelaar die het financiële risico wilde dragen, waardoor het plan niet ten laste van de gemeente kwam. Door allerlei procedurele kwesties heeft het wel ontzettend veel tijd en energie gekost. Veel tegenstand en gedonder. We hebben vaak op het punt gestaan om de handdoek in de ring te gooien. Maar ik ben geloof ik wel een volhouder. En uiteindelijk ben ik niet ontevreden met het resultaat. Het plein functioneert goed. Alleen het entree vanaf het Klein Gartmanplantsoen zit me nog steeds dwars. We moesten de cipiërs woningen handhaven, omdat dat aan de krakers was toegezegd. Daardoor konden we vanaf die kant geen entree maken naar het plein. De poort die we hebben gebouwd is een architecturale concessie. Uit pure balorigheid heb ik toen die tekst er boven bedacht en die zonder overleg in beton laten gieten. In de beste traditie van het klassieke Griekse bouwen overigens. Die brachten ook altijd teksten boven hun toegangspoorten aan. En omdat het potjeslatijn is wisten aanvankelijk maar weinig mensen wat er stond: *Homo sapiens non urinat inventum* (Een wijs man plast niet tegen de wind in, red.). Een grapje dat door collega's niet erg werd gewaardeerd, want architectuur is een serieuze zaak. Maar op het Barleus Gymnasium er tegenover hebben ze het er nog weleens over. Dat vind ik een leuke gedachte.'

Niet missen

Na een mislukt project in New York had Kees Spanjers er ineens geen zin meer in. Het volhouden was voorbij. Sinds de dood van zijn collega Pieter Zaanen kwam de leiding van het bedrijf in zijn handen: 'Voor mijn gevoel werkte ik alleen nog maar om het bureau aan de praat te houden.' Meer tijd voor zichzelf en het leven wilde hij. Ontslagen werden aangezegd, projecten afgebouwd. 'Ik heb een jaar lang in mijn eentje in dit gebouw gezeten, tot de telefoon weer ging. Wel was ik actief in de beroepsverenigingen van binnenhuisarchitecten.' Hij is nu voorzitter van de Europese organisatie op zijn vakgebied en zit in het bestuur van de wereldorganisatie. 'Financieel is het allemaal niet interessant, maar het is enorm leuk werk en een geweldig excuus om te reizen!' Zijn uitvalsbasis blijft de oude binnenstad. 'Ik weet niet meteen wat ik als architect aan de buurt zou kunnen bijdragen. Bij cultuur hoort zelfkant. Mensen moeten grenzen op kunnen zoeken, anders is er geen ontwikkeling. Die ramen met mode mogen er wezen. Maar het harde, heldere licht staat in schril contrast met het versluisde rood van de seksbedrijven. En de dames zien er maar poverterjes uit in hun goedkope bh-tjes. Waarom vragen we die mode-ontwerpers niet om zich over hen te ontfemen? Daar zit meer leven in dan in de paspoppen waar ze nu hun creaties op showen. Dan neem ik graag de inrichting van die ramen en de peeskamertjes voor mijn rekening. Reken maar dat het dan een *designersbuurt* wordt die de wereld niet wil missen!'

Hartjesdagen

De Hartjesdagen 2008 op de Zeedijk gaan dit jaar gewoon door op 16 en 17 augustus, maar wel iets anders dan anders. Volgens de directie van organisator NV Zeedijk dreigen de Hartjesdagen aan hun eigen succes ten onder te gaan. Om dat te voorkomen wordt een grote publiekstrekker als de Hartjesparade dit jaar geschrapt. De Hartjesverkiezing wordt nu op een andere manier georganiseerd. Zeker is dat op de zaterdagmiddag operazangers en zangeressen vanuit de open ramen op de Zeedijk hun duetten en aria's ten gehore zullen brengen en dat op zondag de buurt elkaar ontmoet tijdens de traditionele Zeedijkbrunch.

Baantjer

Eind mei is in de Warmoesstraat het Baantjermuseum geopend. Het is te vinden in de enorme kelder van Warmoesstraat 66, het stadscafé Heffer. Initiatiefnemer Raoul Serrée, die ook de Baantjerspeurtochten bedacht, won het vertrouwen van Appie Baantjer en mocht zijn halve huis leeg halen. De opening werd verricht door Peter Römer, die de serie op tv produceerde. Tijdens de opening werd het museum verrijkt met een originele Störno-mobilfoon, uit de tijd van de 'vijfmaal-acht', toen het alarmnummer van de politie, en een origineel hoedje van de Majoor en een collectebus. Het museum geeft een redelijk beeld van de buurt in de jaren vijftig tot tachtig.

Mandje

Met het afknippen van een fors uitgevallen stropdas heropende stadsdeelvoorzitter Els Iping daags voor Koninginnedag café 't Mandje op de Zeedijk. Die avond klonk klokslag twaalf de gong en ging het oranjebitter rond. Een aloude traditie werd nieuw leven ingeblazen. Ook in het café is het alsof de tijd heeft stil gestaan. Ondanks de aanpassingen is de sfeer volgens de kenners nog steeds dezelfde. De foto's zijn te bewonderen op de muren en de afgeknipte stropdassen hangen weer aan het plafond.